

Inspektionsunderlaget används som stöd vid inspektionen och har numrerats på motsvarande sätt. som inspektionschecklistan.

Det ger i anslutning till olika punkter i inspektionschecklistan underlag dels för information som kan lämnas till VU, dels för hur olika kontrollpunkter kan hanteras under inspektionen.

De underlag som gäller information till VU kommer givetvis inte att användas lika vid alla inspektioner. Vad man väljer att ge information om under inspektionen måste ju anpassas till VUs kunskaper, något som knappast kan planeras på förhand.

Det är lämpligt att i vissa delar göra egna bearbetningar av inspektionsunderlaget, bl.a. genom att föra in de uppgifter som gäller vissa avfallsfrågor i den egna kommunen. Plats för sådana uppgifter har markerats med **Lokal uppgift**

Därtill kan man efterhand utveckla inspektionsunderlaget med egna kom-ihåg-anteckningar m.m. som grundas på de erfarenheter man får vid inspektionerna.

Inspektionsunderlag

UPPGIFTER OM VERKSAMHETEN (checklistans första sida)

Ta reda på så mycket som möjligt av detta **innan** besöket!

Fråga 3. Även andra miljöledningssystem än ISO och EMAS anges som ja. Exempelvis FR 2000. Anteckna gärna vilket miljöledningssystem det är.

INFORMATION TILL VU SOM KAN GES INLEDNINGSVIS VID INSPEKTIONEN

Informera kort om målen för tillsynen, och Miljösamverkans delprojekt verksamhetsavfall, som inspektionen är ett led i:

- Mindre avfall till deponi (vilket innebär särskild uppmärksamhet på brännbart avfall)
- Mindre avfall överhuvudtaget, mer återvinning/användning
- Tillse att miljöbalkens regler om avfall efterlevs

Varför nya krav?

Aktuellt miljöproblem: Avfallsmängderna ökar och avfallsdeponierna läcker växthusgaser.

För att minska miljöpåverkan från avfall har regeringen beslutat att satsa på återanvändning och återvinning av avfall och för att minska mängden avfall som går till deponi. (Förbränning anses som en återvinning). När organiskt avfall och brännbart avfall bryts ner på deponier kan sättningar uppstå. Om en deponi får sättningar efter sluttäckning innebär det att skyddet för deponin försämras och föroreningar lättare läcker ut

Deponierna kommer att indelas i deponier för inert avfall, deponier för avfall och deponier för farligt avfall.

En ökad återvinning/återanvändning medför en mindre råvaruförbrukning och kan även medföra besparingar för företaget.

Avfallsskatterna för det avfall som idag går till deponi kommer med all sannolikhet att öka.

Genom de nya kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering (NFS 2004:10) gäller från 1 januari 2005 krav på avfallsproducenten att göra en grundläggande karakterisering av, och i vissa fall provning av, avfall som ska deponeras. Det innebär ganska långtgående krav på uppgifter om avfallets ursprung, sammansättning m.m. Se vidare upplysningar under fråga 19 på sid 16 i denna bilaga.

Nationellt miljömål:

Mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall ska minska med minst 50 % till år 2005 räknat från 1994 års nivå, samtidigt som den totala mängden avfall inte ökar.

Det regionala miljömålet för Västra Götalans län är likalydande (frånsett att gruvavfall inte nämns eftersom det inte finns här). Det bedöms svårt att nå detta mål, stora ansträngningar krävs alltså.

Lokal uppgift: Lokalt miljömål finns i kommunen och anger

Vad är avfall?

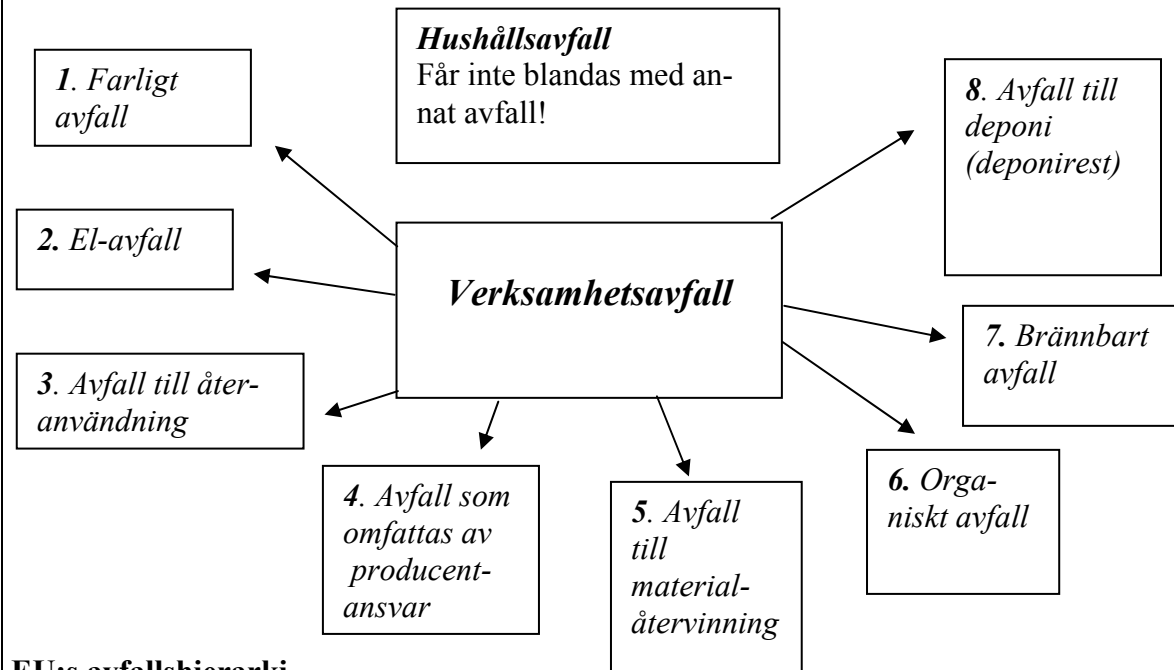
Definition: (MB 15:1 och AF 3§) Med avfall menas i miljöbalken varje föremål, ämne eller substans som innehavaren vill, avser eller måste göra sig av med och som ingår i någon av de avfallskategorier som finns i bilaga 1 till avfallsförordningen. Allt avfall klassas med en särskilt avfallskod (tidigare EWC-koder) enligt bilaga 2 till avfallsförordningen. Avfallskoden anger om avfallet är farligt avfall eller icke-farligt avfall.

Det är mycket viktigt att informera företaget om att definitionen på avfall finns fastlagt i Avfallsförordningen och att avfallsdefinitionen kan innebära att vi kallar ett för företaget värdefullt återvinningsmaterial för avfall. För att säkra att avfallet hanteras rätt från uppkomst till återvinning/deponi mm. delas avfallet in i farligt avfall och icke-farligt avfall.

Gå igenom de olika avfallsfraktioner som kan finnas på en verksamhet enligt bilden på nästa sida (dela ev. ut kopia av nästa sida på mötet, eller hänvisa till informationsbladet som de redan ska ha fått) , **och informera om skyldigheten att sortera ut dessa!**
En beskrivning av de olika avfallsslagen finns i informationsbladet (bilaga 2)

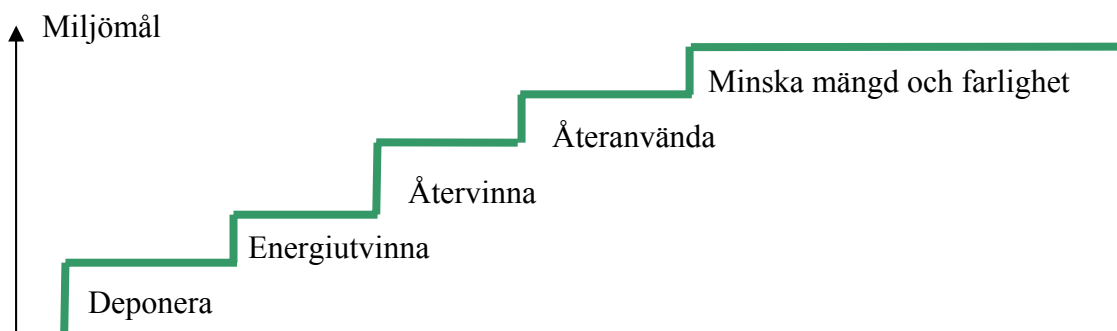
Ta sedan upp avfallshierarkin, trappan, som också redovisas på nästa sida.

Verksamhetsavfall kan sorteras i följande grupper i angiven nummerordning. Observera att en del avfallsslag kan "gå in i varandra".

EU:s avfallshierarki

I först hand skall avfallets mängd minska, dvs. inte uppstå överhuvudtaget. I andra hand, om avfallet väl har uppstått, bör det återanvändas genom t.ex. pantsystem eller som "second hand". I tredje hand skall avfallet utnyttjas som råvara vid framställning av nya produkter. Näringsämnen och mullbildande ämnen i biologiskt avfall skall nyttiggöras på t.ex. åkermark genom kompostering eller rötning. Om materialåtervinning inte är möjligt, av t.ex. kvalitets-skäl eller för att avsättning för produkterna saknas, skall avfallets energiinnehåll utnyttjas för att ersätta andra energiformer, såsom kol, olja och kärnkraft. Avfall som av olika anledningar inte bör eller kan återvinnas skall omhändertagas genom miljösäker deponering.

EGENKONTROLL

ENDAST FÖR A, B och C –verksamheter.

Observera dock att *alla* VU är skyldiga att bedriva egenkontroll (MB 26:1), dock inte enligt de preciserade krav som finns i egenkontrollförordningen.

Förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll 4 §:

För varje verksamhet skall finnas en fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för verksamheten enligt

1. Miljöbalken

2. Föreskrifter som meddelats med stöd av miljöbalken

3. Domar och beslut rörande verksamhetens bedrivande och kontroll meddelade med stöd av de författningar som avses i 1 och 2.

Miljösanktionsavgift (1998:950) A-verksamhet 50 000, B-verksamhet 25 000

Kommentarer: VU är skyldig att utse en ansvarig för miljöfrågorna på företaget.

I miljöfrågorna ingår även avfallsfrågorna. Avfallsreglerna är så omfattande att större verksamheter antagligen bör utse en särskild avfallsansvarig som bl.a. kan ta reda på vilka regler som gäller för den egna verksamheten. I andra fall kan avfallsansvaret och miljöansvaret ligga på samma person.

Avfallsansvarig ska bl.a. hålla reda på vilka avfallsmängder som uppkommer, vilka möjligheter som finns för återvinnig, vilka transportkrav som gäller, klassning mm.

Fråga 4. Finns en fastställd och dokumenterad ansvarsfördelning enligt egenkontrollförordningens 4 § (A, B, C-verksamheter) Om nej: Informera om att verksamheten ska ha en fastställd dokumentation över det organisatoriska ansvaret enligt egenkontrollförordningen. Dokumentet ska vara undertecknat av VD/styrelse.

A och B verksamheterna riskerar miljösanktionsavgift om fastställd och dokumenterad ansvarsfördelning saknas.

ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER

MB 2:2 Kunskapskravet: *Alla som bedriver (..) verksamhet (..) skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljö mot skada eller olägenhet.*

Fråga 5. Vilka huvudtyper avfall uppkommer inom verksamheten?

Se inventeringsblanketten som företaget fyllt i innan besöket.

Om inventeringsblanketten inte är ifylld kan ni fylla i efterhand som frågorna uppkommer.

Om avfallskoderna saknas, visa kort hur klassningen kan göras via avfallsförordningens bilaga 2. Bra stöd i klassningen av avfall finns i Handbok 2003:8 med allmänna råd om farligt avfall.

Om ingen sortering förekommer, gå igenom varje avfallstyp med stöd av inspektionschecklistan.

Fråga 6: Antecknas uppkommen mängd avfall?

Verksamhetsavfall är det avfall som uppkommer inom processen vid exempelvis industrier, affärer eller tjänsteföretag.

Kunskapskravet bör också innebära att VU har kännedom om avfallsmängderna i verksamheten. Att skaffa sig kunskap om vilka mängder avfall som uppkommer inom verksamheten är bland det första som bör göras om mängden avfall till deponi ska minskas och återvinningen öka.

Någon direkt skyldighet att föra anteckningar om avfallsmängderna finns dock inte, förutom för farligt avfall som ska journalföras, eller om det finns särskilda krav på dokumentation i kommunens renhållningsordning. Det är förstås ändå bra om anteckningar förs, även när direkt skyldighet att göra det inte finns.

Lokal uppgift: Följande krav på dokumentation finns i renhållningsordningen:

Lokal uppgift: Andra bestämmelser i renhållningsordningen som berör verksamheter

MB2:5 Hushållningsprincipen: *Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheten till återanvändning och återvinning (..).*

Kommentarer:

Enligt MB 2:5 är VU skyldig att utnyttja möjligheten att återanvända, återvinna och hushålla med råvaror.

Ändringar kommer att införas i Miljöbalken som tydliggör avfallsinnehavarens ansvar att hantera avfallet på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. (Kretsloppspropositionen 2002/03:117)

Stora mängder avfall genereras från verksamheter. Det är därför viktigt att försöka minimera avfallsmängderna innan, under och efter produktionen. Ett sätt att organisera avfallsarbetet kan vara inom ramen för ett miljöledningssystem där man sätter upp mätbara mål för avfallshandlingen. Exempelvis kan målet vara att minska mängden avfall till deponi. Andra sätt att uppnå en bra avfallshandling på sitt företag är att ständigt undersöka och arbeta med sina processer för att göra dem så resurssnåla som möjligt, att källsortera avfallet så nära källan som möjligt och arbeta med återvinning och återanvändning, att försöka minska mängden emballage, att ge personalen tydlig information och utbildning om avfallsfrågorna.

Inköpsrutiner i samband med inköp av ”avfallssnåla” produkter bör också utnyttjas.

Fråga 7 Sorteras avfallet? Om nej: Informera om

DELS uttryckliga krav på utsortering av följande slags avfall:

- Brännbart avfall (9 § NFS 2004:4)
- Farligt avfall (21 § avfallsförordningen)
- Förpackningar (5 § F om producentansvar för förpackningar)
- Returpapper (5 § F om producentansvar för returpapper)
- Batterier (7 § batteriförordningen)

DELS i praktiken krav på utsortering av elavfall oavsett om det omfattas av producentansvar eller ej, eftersom elavfall inte får deponeras, förbrännas eller fragmenteras utan föregående förbehandling (24 § avfallsförordningen)

DELS i praktiken krav på utsortering av avfall som ska deponeras till följd av:

1. förbuden mot deponering av
 - brännbart avfall (9 § F om deponering av avfall)
 - organiskt avfall från 1 januari 2005 (10 § F om deponering av avfall)
 - obehandlat el-avfall (24 § avfallsförordningen)
2. kraven på grundläggande karakterisering (och i vissa fall provning) av avfall som ska deponeras (från 1 januari 2005).

DELS i praktiken krav på utsortering av hushållsavfall, eftersom detta omfattas av det kommunala renhållningsmonopolet och ska hämtas av kommunens renhållning.

DELS VUs allmänna skyldighet att sortera enligt MB 2:5: ”*Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning.....*”

Tänk på skälighetskravet MB 2:7: ”*Kraven på hänsyn enligt 2-6 §§ gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning skall särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder...*”

Fråga 8. Vidtas åtgärder för att minska uppkomsten av den totala mängden avfall?

Här avses den samlade mängden avfall! Ökad återvinning är bra men minskar inte den totala avfallsmängden från företaget.

MB2:2 Kunskapskravet och MB 2:5 Hushållningsprincipen

Kommentarer: Det är bra för VU att ha kännedom om var avfallet uppkommer och vilka mängder som produceras för att kunna öka återanvändningen och återvinningen och därmed minska mängden som går till deponi.

Genom de nya kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering (NFS 2004:10) gäller från 1 januari 2005 krav på avfallsproducenten att göra en grundläggande karakterisering av, och i vissa fall provning av, avfall som ska deponeras. Se närmare upplysning under fråga 19, sid 16 i denna bilaga.

Om VU själv transporterar sitt avfall måste han känna till mängderna för att veta om transporten kräver tillstånd eller ska anmälas.

För att undvika att verksamhetens avfall hamnar på ett otillåtet ställe bör VU känna till vart avfallet slutligen hamnar.

Uppgifter om avfallsanläggningar i länet, samt om tillstånd för transporter av avfall och farligt avfall finns på Länsstyrelsens webbplats www.o.lst.se. Välj verksamhet Miljöskydd, och därunder Avfall.

Observera att fler transportörer med tillstånd kan finnas eftersom tillstånd/anmälan kan ha lämnats av den länsstyrelse där transportören huvudsakligen bedriver sin verksamhet.

Lokala uppgifter: Skriv här nedan in de viktigaste avfallsanläggningar och transportörer som företag i kommunen kan antas ha anledning att använda sig av. Notera för mottagningsanläggning också om det är möjligt för företaget att självt avlämna avfall där.

En del av detta som rör återanvändning eller återvinning av olika specifika avfall kan det dock kanske vara svårt att ta reda på i förväg. Ta chansen och lär om detta av duktiga företag som inspekteras, och för kunskaperna vidare till andra som inspekteras senare.

Ett lämpligt urval av dessa lokala uppgifter kan läggas in i informationsbladet med lokal information (bilaga 2).

1. Farligt avfall (FA)

Kommunalt monopol för transport av FA i kommunen? Ja/Nej.....

Spillolja m.m.

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Blyackumulatorer (bilbatterier m.m.)

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Småbatterier

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Lysrör

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Annat FA:.....

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Annat FA:.....

Transportörer..... Mottagningsanläggning

2. El-avfall

Transportörer..... Mottagningsanläggning

3. Avfall till återanvändning (annat än producentansvarsavfall)

Lastpallar

Transportörer..... (Mottagare

Byggmaterial, byggnadsdelar m.m.

Transportörer..... (Mottagare

Annat:
Transportörer..... (Mottagare

Annat:
Transportörer..... (Mottagare

4. Producentansvarsavfall

Wellpapp:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Annat förpackningsavfall av papp, papper, kartong:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Förpackningsavfall av plast, mjukplast:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Förpackningsavfall av plast, hårdplast:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Förpackningsavfall av glas:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Förpackningsavfall av stålplåt:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Förpackningsavfall av aluminium:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Förpackningsavfall av trä:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

El-avfall:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Däck:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Tidningar och returpapper:

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Bilar

Transportörer.....Mottagningsanläggning

5. Avfall till materialåtervinning (annat än producentansvarsavfall och FA)

Metallspån

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Annat metallskrot

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Plast

Transportörer.....Mottagningsanläggning

Papper

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Annat

Transportörer..... Mottagningsanläggning

6. Organiskt avfall

Livsmedelsavfall

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Övrigt nedbrytbart/komposterbart

Transportörer..... Mottagningsanläggning

7. Brännbart avfall

Transportörer..... Mottagningsanläggning

8. Avfall till deponi (deponirest)

Inert avfall

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Övrigt icke-farligt

Transportörer..... Mottagningsanläggning

9. Hushållsavfall

Transportörer..... Mottagningsanläggning

Fråga 9. Har företaget kunskap om avfallsmottagarna har tillstånd att ta emot avfallet?

Om nej: Det finns inget direkt krav att avfallslämnaren ska kontrollera att mottagaren har tillstånd (Detta krav finns endast på transporter). Det är dock bra om VU har kunskap om avfallsmottagaren har tillstånd att ta emot avfall. Att kontrollera att avfallet hamnar rätt kan ingå företagets egenkontroll.

AVFALLSSLAG

Vid genomgången av de olika avfallsslagen 1 – 9: Använd inventeringsblanketten som företaget skulle fylla i innan inspektionen. Om företaget inte fyllt i blanketten, gör det tillsammans med VU under inspektionen.

1. Farligt avfall

Fråga 10. Förekommer farligt avfall?

Om ja/nej: Informera kort om att VU är skyldig att sortera ut farligt avfall (AF 21 §). Särskilda regler gäller för dokumentation och transporter. Definition på farligt avfall finns i Avfallsförordningens bilaga 2 och 3.

Kommentar: Detta delprojekt omfattar huvudsakligen inte farligt avfall, utan är inriktat på verksamheternas avfall i övrigt. Man kan dock inte helt förbigå det farliga avfallet i inspektionen, men det bör klargöras för VU att någon närmare granskning av just farligt avfall inte sker vid denna inspektion.

Lämna gärna informationsblad om farligt avfall: Det tredje informationsbladet i bilaga 2. (är ursprungligen bilaga 4 i Miljösamverkans Tillsynshandledning transporter av farligt avfall juni 2003)

2. El-avfall

Fråga 11. Sorteras el-avfall ut?

El-avfall kan höra till 1. Farligt avfall och 4. Avfall med producentansvar. Men det kan finnas ytterligare elavfall. Allt el-avfall kan därför tas upp här under 2. El-avfall.

Eftersom allt elavfall, enligt avfallsförordningen 24 §, ska förbehandlas särskilt innan det får deponeras, förbrännas eller fragmenteras, måste verksamhetsutövaren se till att hålla elavfallet skilt från övriga avfallsslag.

3. Avfall som kan återanvändas

Fråga 12. Lämnas avfall till återanvändning?

Kommentar: Med återanvändning menas att ett föremål används på nytt för samma eller liknande ändamål, exempelvis träpallar, maskiner, inventarier.

Om nej:

Informera om att enligt miljöbalkens hänsynsregler (hushållnings och kretsloppsprincipen) ska avfall i möjligaste mån återanvändas/återvinnas (om det är skäligt!)

Genom att återvinna/återanvända avfallet sparas deponiavgiften.

Försök väcka intresse för och inspirera till återanvändning också av sådant som företaget kanske inte spontant tänker på som sitt verksamhetsavfall, exempelvis möbler, kontorsutrustning, byggmateriel efter ombyggnader m.m.

4. Avfall med producentansvar

Förordning (1997:185) om producentansvar för förpackningar

5 § Hushåll och andra förbrukare skall sortera ut förpackningar från hushållsavfall och annat avfall och lämna dem för borttransport i de insamlingssystem som producenterna tillhandahåller.

Förordning (1994:1205) om producentansvar för returpapper

5 § Hushåll och andra konsumenter av tidningar skall sortera ut returpapper från hushållsavfall och annat avfall och lämna det för insamling i de insamlingssystem som producenterna tillhandahåller.

Kommentar: En avfallsproducent bör även vara skyldig att sortera ut övriga producentansvarsmaterial, trots att uttryckliga bestämmelser om det som för förpackningar och returpapper saknas. VU får gratis lämna utsorterat förpackningsavfall. Däremot måste han inte lämna till särskild producent utan detta material är konkurrensutsatt.

Avfall som omfattas av producentansvar:

- Förpackningar (papp, papper, wellpapp, glas, plast, plåt trä mm)
- Returpapper (tidningar, direktreklam, kataloger och liknande)
- Elektriska och elektroniska produkter (kasserade datorer, glödlampor, spisar, tv, klockor mm) OBS gäller endast vid nyköp av elektriska produkter. VU som vill bli kvitt elavfall utan att byta det vid nyinköp måste själv ordna så att det behandlas enligt de nya föreskrifterna. De får själva stå för kostnaden. Vad som ingår i denna grupp finns angivet i förordning SFS 2000:208
- Däck
- Bilar

Fråga 13. Sorterar ni ut avfall som omfattas av producentansvaret?

Om nej:

Informera om vilket avfall som omfattas av producentansvaret och vad producentansvaret innebär. Skyldighet finns att sortera förpackningar och returpapper enligt förordningarna. Arbetsgruppen tolkar så att även övriga avfall som omfattas av producentansvaret ska sorteras. Genom att sortera ut avfall som omfattas av producentansvaret slipper verksamheten deponikostnaden. Bra information finns på www.repa.se och www.el-kretsen.se.

Fråga 13 g – i Har företaget *egen* verksamhet som medför att man är producent av avfall som omfattas av producentansvar?

Egen tillverkning, import, förpackning eller försäljning kan medföra att man omfattas som *producent* av reglerna om producentansvar.

Vanligaste fallet är att man importerad förpackad produkt, eller själv förpackar produkter. Men man ju också t.ex. vara tillverkare av elektriska eller elektroniska produkter som omfattas av producentansvaret.

Försök bedöm om något av detta gäller, och om företaget fullgör ansvaret genom att betala avgift till REPA, eller på annat sätt, eller om man brister i fullgörandet av ansvaret.

5. Avfall till materialåtervinning

Fråga 14. Lämnas avfall till återvinning?

Kommentar: Med återvinning menas att ett föremål förvandlas till ny råvara genom de förfarande som anges i AF bilaga 4. Exempel: metallspån, skrot, plast

Återvinning omfattar återanvändning, materialåtervinning och energiutvinning. Genom att återvinna/återanvända avfallet sparas deponiavgiften.

Om nej:

Informera om att enligt miljöbalkens hänsynsregler (hushållnings- och kretsloppsprincipen) ska avfall i möjligaste mån återanvändas/återvinnas (om det är skäligt!)

6. Organiskt avfall (hushållsavfallet ingår inte!)

FD 10§: Organiskt avfall får inte deponeras (från och med den 1 januari 2005).

AF 4§: Organiskt avfall är avfall som innehåller organiskt kol, exempelvis biologiskt avfall och plastavfall

Kommentarer: Se upp med att organiskt avfall även omfattar avfall som inte är biologiskt nedbrytbart, exempelvis plast.

Fråga 16 och 17. Uppkommer organiskt avfall inom verksamheten (gäller inte hushållsavfall)? Om ja: Skickas det organiska avfallet till deponi?

Om ja: Informera om att förbud att deponera organisk avfall träder i kraft 1 januari 2005.

Följande organiska avfall är undantagna deponiförbudet, och får därmed deponeras enligt föreskrifter om hantering av brännbart och organiskt avfall NFS 2004:4, 12 och 13 §:

- * Bottenaska, flygaska samt rökgasreningsslam som innehåller mindre än 18 viktprocent TOC räknat på torr vikt och bestämd enligt 14§.
- * Komposterat slam från rening av avloppsvatten.
- * Grönlutslam från återvinning av kokvätska (förekommer inom pappersindustrin).
- * Animaliskt avfall som enligt andra föreskrifter får grävas ned.

* Övrigt avfall med homogen sammansättning som innehåller mindre än 10 viktprocent TOC räknat på torr vikt och bestämd enligt 14§ (exempelvis sand och jord)

* Avfall med heterogen sammansättning som innehåller mindre än 10 volymprocent brännbart avfall (exempelvis utsorterat byggavfall).

Även avfall som på grund av sina egenskaper inte kan bortskaffas på annat sätt än genom deponering är undantagen deponeringsförbudet. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten för deponin innan avfallet deponeras.

Lättnedbrytbart biologiskt organiskt avfall ska i första hand behandlas biologiskt. För mera information kan Handbok 2003:4 om yrkesmässig hantering av organiskt avfall hämtas gratis via Naturvårdsverkets hemsida.

OBS!

Ett nytt delmål har antagits under det nationella miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö”: Senast år 2010 skall matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier m.m. återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser sådant avfall som förekommer utan att vara blandat med annat avfall och är av en sådan kvalitet att det är lämpligt att efter behandling återföra till växtodling.

7. Brännbart avfall

Naturvårdsverkets föreskrifter om hantering av brännbart avfall och organiskt avfall:

9 § Den som ger upphov till annat avfall än hushållsavfall skall se till att brännbart avfall sorteras ut från

- avfall som inte är brännbart, och
- annat brännbart avfall som i utsorterade fraktioner utgör farligt avfall.

Sortering enligt första stycket skall ske vid källan.

Kommentarer:

Brännbart avfall: Sådant avfall som brinner utan energitillskott efter att förbränningsprocessen startat (AF § 4). Brännbart avfall är också organiskt avfall.

Det är bra om det brännbara avfallet förvaras torrt innan det förbränns. Det är mycket viktigt att sortera ut explosiva varor (tomma sprayburkar), metaller och annat obrännbart innan avfallet lämnas till förbränning.

Beträffande PVC-plast är det just nu ofta bäst att lämna PVC-plast till deponi men:

1) Återvinningsteknik håller på att utvecklas. 2) Från första januari 2005 får PVC inte deponeras eftersom det är organiskt avfall. 3) Vissa avfallsförbränningsanläggningar kan också, och har tillstånd att, förbränna PVC-plast.

För att begränsa brandrisken är det bra att det brännbara avfallet förvaras avskilt från byggnader.

Vissa brännbara avfallsfraktioner får deponeras. Se under fråga 16.

Om inspektionen gäller bygge eller liknande är det viktigt att informera om att gips måste sorteras ut från det brännbara avfallet. Orsaken är att gips orsakar störningar i förbränningsanläggningarna.

Rent virkesavfall (trä) i större stycken ska sorteras separat från annat brännbart avfall. Orsaken är att detta virkesavfall i allmänhet går till flisning innan det förbränns. Det säljs som bränsle till andra anläggningar än avfallsförbränningsanläggningar.

Fråga 18 Sorteras brännbart avfall ut?

Om nej:

Informera om att skyldighet att **sortera** ut brännbart avfall gäller sedan 1 januari 2002.

Genom att sortera ut det brännbara avfallet kan kostnaden för avfallshanteringen minskas.

8. Avfall till deponi (deponirest)

Fråga 19. Lämnas avfall till deponi (gäller inte hushållsavfall)?

Informera om Naturvårdsverkets nya föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10). De innebär att avfallsproducenter fr.o.m. 1 januari 2005 ska göra en grundläggande karakterisering av det avfall som lämnas till deponi.

Den grundläggande karakteriseringen ska vara dokumenterad och innehålla uppgifter om:

- källa och ursprung,
- vilken process som givit upphov till avfallet,
- vilken behandling avfallet genomgått enligt 14 § förordning (2001:512) om deponering av avfall,
- avfallets sammansättning och dess utlakningsegenskaper,
- avfallets lukt, färg, och fysikaliska form,
- den sexsiffriga avfallskoden enligt avfallsförordningens bilaga (2001:1063) och om avfallet utgör farligt avfall,
- vilken eller vilka deponiklasser (deponi för inert, icke-farligt eller farligt avfall) där avfallet kan tas emot,
- vid behov, information om extra säkerhetsåtgärder bör vidtas vid deponin

Karakteriseringen ska också innefatta en kontroll av om avfallet kan materialutnyttjas eller återvinnas

I vissa fall krävs också provning av utlakningsegenskaper på ackrediterat laboratorium som underlag för den grundläggande karakteriseringen.

Avfallsproducenten/verksamhetsutövaren ska se till att denna grundläggande karakterisering görs och att uppgifterna i dokumentationen är korrekta. Dokumentationen ska sparas i 10 år.

Föreskrifternas gränsvärden för utlakning och för innehåll av vissa organiska ämnen blir styrande för deponeringen från och med den 16 juli 2005.

9. Hushållsavfall

Fråga 20. Lämnas hushållsavfallet till den kommunala renhållaren?

Definition:

”Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.” (MB 15:2).

Med jämförligt avfall menas avfall från industrier, affärer och likartade verksamheter som uppkommer som en direkt följd av att människor oavsett ändamål eller verksamhet uppehåller sig inom en lokal eller anläggning. Exempelvis avfall från personalmatsalar, restaurangavfall och toalettavfall. (Sammanfattat från miljöbalkspropositionen).

Exempel på hushållsavfall är sopor, köksavfall, latrin, slam från slamavskiljare, skrymmande avfall (möbler m.m.), läkemedelsrester, oljerester etc.

Kommentar

Den kommunala renhållaren har monopol på hanteringen av hushållsavfall och VU är skyldig att lämna sitt hushållsavfall till den kommunala renhållaren.

Det finns ett ekonomiskt intresse för kommunens renhållning att få med alla som ska lämna hushållsavfall som abonnenter. Om verksamheter som är skyldiga att lämna hushållsavfall istället lämnar detta med annat avfall, kan det ekonomiska underlaget för kommunens renhållning minska, vilket bl.a. skulle kunna innebära högre avgifter för hushållen.

Detta är kanske ingen direkt miljöfråga². Men det är kommunens miljönämnd som har tillsyn enligt miljöbalkens avfallsbestämmelser, och det är därför nämndens skyldighet att vid behov tillse att det som är hushållsavfall också omhändertas som sådant.

Var gränsen går mellan hushållsavfall och verksamhetsavfall kan därför ibland vara viktigt att avgöra. Det finns inget absolut facit för detta. Gränserna kanske också kan variera något från kommun till kommun, beroende på vilka formuleringar som finns i kommunens renhållningsordning. Kommunen kan dessutom ha som praxis att inte bry sig om viss mindre förekomst av hushållsavfall på vissa verksamheter, utan godta att detta tas om hand tillsammans med verksamhetsavfallet.

Ett exempel på tolkning finns i en dom av Stockholms tingsrätt, Miljödomstolen mål nr M132-03:

Utdrag ur domen:

”Enligt miljödomstolen är det inte enbart avfallsslaget som är avgörande, utan också hur avfallet uppkommer. Det aktuella avfallet, utrensad frukt och grönsaker, liknar visserligen hushållsavfall, men det är en restprodukt från verksamheten och genereras inte av att människor vistas i lokalen.

Miljödomstolen anser därför inte att det aktuella avfallet är hushållsavfall i lagens mening, även om annat avfall i ICA Maxis verksamhet är det, t.ex. damm, golvsopor, toalettavfall m.m.”

Enligt uppgift anser RVF (Renhållningsverksföreningen) att domen är kopplad till renhållningsordningen i aktuell kommun och därför är det inte säkert att domen är tillämplig i en annan kommun.

² Inblandning av hushållsavfall i verksamhetsavfall kan dock ibland innebära olägenheter och risker: Om brännbart verksamhetsavfall lagras vid förbränningsanläggningen kan detta börja lukta om det också innehåller t.ex. matrester, eller t.o.m. riskera att självantända p.g.a. komposteringsprocesser.

Lokal uppgift: Praxis i kommunen och/eller bestämmelser i renhållningsordningen som innebär stöd för bedömning av vad av verksamheters avfall som ska tas om hand som hushålls-avfall:

Transport av avfall (Ej farligt avfall!)

Transportregler för verksamhetsavfall:

(Obs! Transporter av farligt avfall kräver alltid antingen en anmälan eller tillståndsansökan till länsstyrelsen)

	Transporten kräver ingen anmälan eller tillstånd	Anmälan ska lämnas till Länsstyrelsen	Tillstånd krävs från Länsstyrelsen
Eget avfall* mindre än 10 ton eller 50 m ³ per år	X		
Eget avfall *över 10 ton eller 50 m ³ per år		X	
Eget och annans avfall till återanvändning	X		
Annans avfall till återvinning		X	
Annans avfall till deponi			X

*Gäller både för avfall till återvinning och avfall som går till deponi (ej hushållsavfall).

Källa AF 26 § och NFS 1999:8

Kommentar: En ansökan om tillstånd eller att transportera avfall ska skickas till länsstyrelsen. Blanketter finns på Länsstyrelsens webbplats: www.o.lst.se. Transport av farligt avfall kräver alltid tillstånd eller är anmälningspliktig till länsstyrelsen.

Fråga 21. Transporterar företaget själv eget avfall från verksamheten?

Om ja: Ta reda på **vilket avfall** och **vilka mängder** som transporteras och kontrollera om transporten kräver tillstånd, ska anmälas eller inte kräver anmälan, se transportreglerna ovan.

Fråga 22. Uppfylls transportreglerna?

Om nej: Informera om transportreglerna och lämna ansökningsblankett

Åtalsanmälan ska lämnas om avfall transporteras utan tillstånd eller anmälan enligt MB 29:4.

Miljösanktionsavgift gäller vid transport av *farligt* avfall för: - Transport utan tillstånd när tillståndsplikt gäller (transportör), - Transport utan anmälan i övriga fall (transportör, även vid egen transport), - Transportdokument inte upprättats (avsändare)

AF 39 §: Den som lämnar över annat avfall än hushållsavfall för transport är skyldig att kontrollera att transportören har tillstånd, är anmäld, eller är undantagna från bestämmelserna.

Fråga 23. Har företaget kontrollerat om transportören har tillstånd, är anmäld eller undantagen från transportreglerna?

Om nej: Informera om att VU är skyldig att kontrollera om transportören har tillstånd/har anmält eller är undantagen transportreglerna. VU kan i första hand vända sig till transportören och begära en kopia. Länsstyrelsen har även fullständiga listor över transportörerna.

RUNDVANDRING PÅ FÖRETAGET

Ta först en allmän rundvandring på företaget, gå därefter till avfallslagringen.

Fråga 24 och 25. Lagras avfall på fastigheten? Finns behållare för alla avfallsfraktioner enligt inventeringsblanketten?

Kontrollera att alla de fraktioner som VU uppgivit i **inventeringsblanketten** finns på företaget. Använd inventeringsblanketten och kryssa för varje avfallsfraktion. Kontrollera att fraktionerna är rätt sorterade.

Fråga 26. Finns risk för att dagvatten/ytvatten förorenas av avfallet?

Om ja: Lämna anvisningar för hur dagvattnet/ytvattnet kan skyddas, exempelvis genom lagring inomhus eller genom täckning av containers. Containers för metallspån förorenade med skärvätskor ska ha tät botten.

MB 29:1, 2

Om avfallet förvaras på ett sätt som medför eller kan medföra hälsorisker för människor eller sådana skador på djur eller växter som inte är av ringa betydelse ska åtalsanmälan lämnas.

Fråga 27. Om ja: Förvaras det brännbara avfallet torrt?

Om nej: Informera om att brännbart avfall bör förvaras torrt för att säkra bästa förbränning.

Fråga 28. Finns PVC-plast, sprayflaskor, gips och/eller annat olämpligt material i det brännbara avfallet?

Om ja: Informera om vikten att undvika olämpliga material i den brännbara fraktionen. Se Kommentarer under Brännbart avfall sid 15 i denna bilaga

Fråga 29. Blandas verksamhetsavfall med hushållsavfall?

Om ja: Informera om skyldigheten att sortera verksamhetsavfallet och inte blanda det med hushållsavfallet. FD 14 §

Lagring av farligt avfall

Enligt försiktighetsprincipen MB 3:2, skall alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått skall vidtagas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Kommentarer: Förvaring av farligt avfall skall ske i låsbart utrymme under tak, med hårdgjord avloppsfri yta som är beständig mot det som förvaras. Arbetsgruppen rekommenderar: Är avfallet flytande skall förvaringen ske inom invallning som rymmer det största kärlets volym + 10 % av övriga kärlets volym. Absorbentmaterial anpassat till förvarade ämnen bör finnas tillgängliga.

Fråga 30-35. Lagras farligt avfall på fastigheten?

Om nej: Avsluta rundvandringen och diskutera resultatet på inspektionsmöte. Därefter redovisning för, och diskussion med, VU på slutmöte .

Om ja: Granska först lagringen av farligt avfall

MB 29:1 och 29:2

Om avfallet förvaras på ett sätt som genom förorening kan medföra hälsorisker för människor, eller sådana skador på djur eller växter som inte är av ringa betydelse, ska åtalsanmälan lämnas.

Lagring mer än ett år kan innebära tillstånds- eller anmälningspliktig mellanlagring av farligt avfall enligt bilagan till förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Fråga 35 Är avfallet uppmärkt?

Alla kärl, behållare, förpackningar etc. med farligt avfall bör ha sådan tydlig märkning av innehåll att en säker hantering främjas och risk för blandning av olika slags avfall kan undvikas.

I de allra flesta fall ska enligt olika författningar någon form av märkning förekomma på förpackningar och behållare för kemiska produkter. De bestämmelserna refereras inte här men finns i bl.a. reglerna om farligt gods (ADR), föreskrifter om brandfarliga varor och Kemikalieinspektionens föreskrifter. Det måste därutöver anses vara ett rimligt försiktighetsmått enligt hänsynsreglerna (MB 2 kap.) och allmänna krav på märkning och produktinformation (MB14 kap. 8 §) att alla behållare och förpackningar med kemiska produkter, inklusive fasta behållare och förpackningar och behållare med farligt avfall, är märkta med uppgifter om innehåll.
